

Ida-Virumaa tegevuskava 2015-2020 elluviimise 2017. aasta seirearuanne

Sissejuhatus

Ida-Virumaa tegevuskava 2015-2020 koostati 2014. aastal lähtuvalt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2014-2015 toodud ülesandest. Tegevuskava ja rakendusplaan olid valitsuskabinetis arutlusel 26. veebruaril 2015 ning kinnitati siseministri poolt 10. märtsil 2015. aastal. Tegevuskava ja tegevuste tabelit on uuendatud vastavalt 2015. a ja 2016. a seireprotsessi käigus tehtud ettepanekutele Vabariigi Valitsuse 21.07.2016. a¹ ja 01.06.2017.a otsuste alusel.

Vastavalt tegevuskava seire korrale vastutab tegevuskava seire eest riigihalduse minister (kuni 31.12.2017 koostöös Ida-Viru maavalitsusega). Ülevaade tegevuskava elluviimisest koostatakse kord aastas ning esitatakse vajadusel koos muudatusettepanekutega pärast tegevuskava koostamises osalenud osapooltega läbiarutamist Vabariigi Valitsusele.

Ida-Virumaa tegevuskava on riiklike arengu- ja tegevuskavade süsteemis toetav dokument. Ida-Virumaa tegevuskava seireprotsess ühitatakse Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 ja Kagu-Eesti tegevuskava 2015-2020 seireprotsessiga. Seetõttu esitati seirearuanne enne Vabariigi Valitsusele esitamist arutamiseks ka Eesti regionaalarengu strateegia tööühmale.

Seirearuanne kajastab liikumist tegevuskava tulemusnäitajate sihttasemetes suunas ning annab ühtlasi ülevaate aruandeperioodil ellu viidud olulisematest tegevustest Ida-Virumaal (täpsem info kõigi tegevuskavas sisalduvate tegevuste elluviimise käigust on toodud lisa 2. Terviklik ülevaade Eesti regioonide arengusuundumustest on toodud Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 seirearuandes.

Ülevaade tegevussuundade eesmärkidest ja seirenäitajatest ning tegevustest 2017. aastal

Tegevussuund 1. Muuta majanduskeskkond atraktiivseks nii suurinvestoritele kui väikeettevõtjatele

Tegevussuuna eesmärkideks on suurendada ettevõtlusaktiivsust ja elanike osalemist töajuturul, muuta ettevõtluskeskkonda atraktiivsemaks investoritele ja ettevõtlusega alustajatele, kasvatada põlevkivitööstuse ja energiatootmise efektiivsust ning muuta piirkond atraktiivsemaks turistidele.

Eesmärkide suunas liikumise tulemuslikkust hinnatakse järgmiste seirenäitajate abil:

Atraktiivsem majanduskeskkond					
	Algtase	2015 seire	2016 seire	2017 seire	Sihttase aastaks 2020
Ettevõtlusaktiivsus. Mõõdetuna statistilise profiili kuuluva ettevõtete arvuna 1000 elaniku kohta. Elanike arv mõõdetakse aasta esimese päeva seisuga (allikas: Statistikaamet)	40,4 (2013) (2013.a. Eestis keskmiselt 85,4)	41,7 (2014) (2014. a Eestis keskmiselt 86,5) liigub soovitud suunas	42,8 (2015) (2015. a Eestis keskmiselt 89,4) kasvab, kuid kaugeneb eesti keskmisest	43,4 (2016) (2016. a Eestis keskmiselt 91,5) kasvab, kuid kaugeneb eesti keskmisest	kasvab ning jõuab lähemale Eesti keskmisele

¹ Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 elluviimise 2014. ja 2015. aasta seirearuande kinnitamine ning Kagu-Eesti ja Ida-Virumaa 2015.-2020. aastate tegevuskavade 2015. aasta seirearuannete teadmiseks võtmine.

Tertsiaarsektori osatähtsus Ida-Virumaal loodud lisandväärtuses		möödik lisatud 2015. a seire käigus. Baastase: 2014. aastal 41,2%.	46,3 (2015) (2015. a Eestis keskmiselt 69.2). liigub soovitud suunas	49,4 (2016) (2016. a Eestis keskmiselt 70,5). liigub soovitud suunas	kasvab
Keskmine palgatööst teenitav töötasu. Mõõdetuna maakondliku näitaja ja Eesti keskmise suhtena (allikas: Statistikaamet)	85,1% (2013)	84,6% (2014) liigub soovitud vastupidises suunas	83,6% (2015) liigub soovitud vastupidises suunas	81,5% (2016) liigub soovitud vastupidises suunas	tõuseb
Majutatud turistide ja küllastajate arv (allikas: Statistikaamet)	164 345 (2014)	180 545 (2015) liigub soovitud suunas	194 534 (2016) (2016 kogu Eestis 3 324 914) liigub soovitud suunas	218 082 (2017) (2017 kogu Eestis 3 544 932) liigub soovitud suunas (kiirem kui keskmine)	kasvab
Majutatud turistide ja küllastajate ööbimiste arv (allikas: Statistikaamet)		möödik lisatud 2015. a seire käigus. 345 084 (2015)	365 993 (2016) (2016 kogu Eestis 6 228 128) liigub soovitud suunas	393 178 (2017) (2017 kogu Eestis 6 509 299) liigub soovitud suunas (kiirem kui keskmine)	kasvab

Seatud eesmärkidest on osaliselt positiivses suunas liikunud ettevõtlusaktiivsus, mis näidates eraldivõetuna väikest kasvu, kaugenes sellegipoolest Eesti keskmisest tulemusest. Võrreldes aastataguse ajaga on nii Ida-Virumaal majutatud turistide ja küllastajate arv kui ka ööbimiste arv näidanud kasvutendentsi (majutatud turistide ja küllastajate arvu kasv Ida-Virumaal on kiirem kui Eestis keskmiselt). Ööbimiste arv kasvas ca 7% võrreldes 2016. aastaga, olles kõigi aegade rekordaasta. Tertsiaarsektori osatähtsuse näitaja Ida-Virumaal loodud lisandväärtusest näitab samuti liikumist soovitud suunas, kasvades kiiremini kui Eestis keskmiselt.

2016. aastal suurenes Ida-Virumaal 2015. aastaga võrreldes keskmine palgatööst teenitav töötasu, ent kasv jäi Eesti keskmisega võrreldes väiksemaks, mistõttu mahajäämus Eesti keskmisest veelgi suurenes.

2017. aastal tegevussuuna raames ellu viidud tegevused

Ettevõtlusaktiivsuse suurendamiseks on üldhariduskoolides jätkatud programmi „Ettevõtlik Kool“ toetamist. SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus (edaspidi ka IVEK) korraldab nõustamist programmi süsteemseks rakendamiseks ja koostöök partneritega. Maakonna ettevõtjate teadmiste ja kogemuste suurendamiseks on IVEK korraldanud koolitusi, infopäevi, töötubasid. Maakonnas tegutseb kaks mentorklubi - Narvas (venekeelne), milles on osalejaid 19 ning Jõhvis (eestikeelne), milles on osalejaid 18. Mõlema mentorklubi raames toimus 6 klubiüritust. Ettevõtluse nädala raames osales Ida-Virumaal ja Narvas toimuvatel tutvustamisüritustel, laatadel, objektide küllastamisel jmt. umbes 5000 inimest. Konkreetsetel koolitustel, seminaridel ja konkursitel osales kokku 600 inimest. Esmakordselt toimus ettevõtjate tunnustamise üritus - Ida-Virumaa Aasta Ettevõtte 2017 - millel osales kokku ca 70 inimest. TTÜ Virumaa kolledži Põlevkivi Kompetentsikeskuse teenuseid kasutas 36 arenevat/potentsiaalset ettevõtet sh. inkubatsiooniteenuseid 16 ettevõtet (maht kasvas võrreldes eelmise aastaga) mis mängib olulist rolli põlevkivitööstuse lisaväärtuse ja efektiivsuse kasvatamisel.

Käivitus ettevõtluse inkubatsioonilabor, mis katab nii sotsiaalset ettevõtlust kui ka teisi valdkondi. Ettevõtluslaborit arendades tehakse koostööd ka ettevõtlusõppe programmist toetatava TÜ ning TTÜ eelinkubatsiooni programmiga.

Piirkonna alustavate loomeettevõtjate kasvukeskkonna parandamise panustab SA Narva Loomeinkubaatori toetamine Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest kogusummas 220 000 eurot ning visuaalse multimeedia keskuse Objekt loomine Narvas Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest meetme „Loomemajanduse arendamine“ raames (projekti toetuse kogusumma 1 000 000 eurot). Väikeettevõtluse arengusse panustavad ka Maaeluministeeriumi poolt koordineeritavad MAK meetmed, mida rakendatakse üle Eesti, sh. Ida-Virumaal.

Investorite huvi tõstmiseks piirkonna vastu on tööstusalade arendamist Ida-Virumaal toetatud 2007-2013 piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetme (ERF) vahenditest ja ENPI Eesti-Läti-Vene programmist ning jätkatakse toetamist 2014-2020 piirkondade konkurentsivõime tugevdamise infrastruktuuriinvesteeringute meetmest (ERDF) ja võimalusel ENI Eesti-Vene programmist.

Toetatud 2007-2013 meetmest: 2017 aasta seisuga on **Narva Tööstuspargis** kokku käivitatud kolm tootmisettevõtet ja kaks logistikakeskust (projektiivõimsuse saavutamisel kokku 650 töökohta), lisaks on alustatud täiendavalt ühe tööstusettevõtte rajamisega (projektiivõimsuse saavutamisel kokku 300 töökohta). Kokku 2017. a lõpuks lepingud 15 ettevõttega (28 krunti 36-st). **Jõhvi Äripargis** kokku 2017. a lõpuks lepingud 6 ettevõttega (7 krunti 24-st). **Kiviõli Äripargis** viidi 2016. aastal läbi riigihange ning alustati infrastruktuuri ehitamisega, (PKT projekt „Kiviõli Ettevõtlusala (25 ha) taristu rajamine“). Tulenevalt hanke tühistamisest tühistati ehitajaga leping. Uus riigihange viiakse läbi 2018. a.

Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise 2014-2020 meetmest (edaspidi ka PKT) on toetatud **Narva Tööstuspargi** 2. etappi (toetus 1 897 198,29 eurot). 2017. aastal on suurem osa infrastruktuuri ehitustöödest teostatud. 2017 a lõpu seisuga on sõlmitud lepingud 2 ettevõttega. **Kohtla-Järve Tööstuspargis** on 2017. a. lõpu seisuga enamus infrastruktuuri ehitustöid teostatud, finantseerimine osaliselt PKT meetmest (toetus 2 584 337,45 eurot). 2017. a. lõpu seisuga on sõlmitud leping 1 ettevõttega. Äriinkubaatorite rajamiseks Jõhvi ja Narva tööstusparkidesse ei ole õnnestunud rahalisi vahendeid (va. projekteerimine) kaasata.

Põlevkivitööstuse ja energiatootmise loodud lisaväärtuse ja efektiivsuse kasvatamisele aitab kaasa 2016. a käivitatud nutika spetsialiseerumise rakendusuringute meede, millest toetatakse ühe kasvuvaldkonnana kohaliku ressursi väärimist. Toetatud projektide hulgas on näiteks uus põlevkivi kerogeeni väärimise tehnoloogiline platvorm. 2016. aastal on algatatud järgmised uuringud: kaasaegsete põlevkivi termilise töötlemise protsessides (eelkõige tahke soojuskandja kasutamine) tekkivate produktide keemilise koostise uuring; põlevkivi ja teiste orgaaniliste materjalide koostöötlemine ja saadavate produktide omaduste uuring; põlevkivitööstuses tahke soojuskandja protsessi käigus tekkiva tuha taaskasutamise uuring. Põlevkivi optimaalse tasustamise uuringu alusel esitati 2017. aastal VV-le ettepanek elektriks ja õliks kasutatava põlevkivi erinevaks tasustamiseks ja jaotussüsteemi muutmiseks. Ettepaneku alusel juhib muudatuste protsessi RaM.

2017. aastal jätkati Eesti keskkonnakasutuse välismõjude rahasse hindamise analüüsiga, mille peamine eesmärk on keskkonnakasutusest (sh põlevkivitööstuse) ühiskonnale tekitatava kulu õiglane kompenseerimine või selle vähendamine. Põlevkivi tervikliku PVT-paketi koostamise raames valmis TTÜ uuring „Eesti põlevkiviõli tootmisel tekkivate uttegaaside mitteenergeetiline kasutamine“.

2017. aastal pikendati kuni 2018. aasta lõpuni 2016. aastal muudetud põlevkivi kaevandamise tasustamise süsteemi selliselt, et see võtaks arvesse raske kütteõli maailmaturu hindu.

Piirkonna külastajatele atraktiivsemaks muutmiseks on valminud turismiklastri turuvajaduste analüüs ja uus tootearendus-turundusstrateegia perioodiks 2016-2019. Jätkub INTERREG CB projekti 30MILEs elluviimine (väikesadamate võrgustik Helsinkist/Tallinnast idas) ning piirkondlike tööhõive ja ettevõtlikkuse algatuste PATEE projektide elluviimine.

Piirkondade konkurentsivõime tõstmise programmi turismivaldkonna rahastusotsused (2016-2017): Sihtasutus Narva Muuseum „Piirikindluse avastuskeskuse avamine“ (toetuse suurus ca 3,54 miljonit eurot); Sihtasutus Kiviõli Seiklusturismi Keskus „Kiviõli Seikluskeskuse pereturismitooted“ (toetuse suurus ca 1,5 miljonit eurot); Kohtla Vallavalitsus (Toila vald) „Valaste joa trepistiku ja matka-õpperaja rajamine“ (toetuse suurus 0,3 miljonit eurot); „Sillamäe linna ajaloolise keskuse merele avamine läbi Mere pst. rekonstrueerimise“ (toetuse suurus 1,45 miljonit eurot); „Ida-Viru turismisihtkoha kui võrgustiku arendamine“ (toetus ca 470 000); „Sillamäe rannapromenaadi rajamine“ (toetus ca 2,3 miljonit eurot); „Tulivee salapiiritusemuuseum ja kontserdikeskus“ (toetus 466 000 eurot); Narva Linn „Pimeaia pargi rekonstrueerimine, II etapp“ (toetus 912 170 eur); Varesesaar OÜ „Kreenholmi Tekstiilimaailm“ (3,6 mln. eurot); SA IVEK „Ida-Viru turismisihtkoha kui võrgustiku arendamine“ (toetus ca 470 000 eur); Sihtasutus Aidu Veespordikeskus „Aidu veespordi- ja vabaajakeskuse arendamine“ (3 727 928 eur).

Tartu Ülikoolil kavas olnud Euroopa Liidu ja Venemaa kompetentsikeskus loomise projekt 2016. aastal rahastust ei saanud. 2017. aastal projektiga edasi ei liigutud.

Tegevussuund 2. Luua turvaline, mitmekesine ja aktiivset elustiili võimaldav elukeskkond

Tegevussuuna eesmärkideks on parandada maakonnas transporditingimusi ja liikumisvõimalusi, parandada elamistingimusi ja muuta linnakeskkond atraktiivsemaks, parandada keskkonnaseisundit, avardada aktiivse vaba aja veetmise võimalusi ning laiendada ja mitmekesistada kõrghariduse saamise võimalusi maakonnas.

Eesmärkide suunas liikumise tulemuslikkust hinnatakse järgmiste seirenäitajate abil

Turvaline, mitmekesine ja aktiivset elustiili võimaldav elukeskkond					
	Algtase	2015 seire	2016 seire	2017 seire	Sihttase aastaks 2020
Rändesaldo. Mõõdetuna kolme aastase perioodi sise- ja välisrännet arvestava aastakeskmise rändesaldo libiseva keskmisena 1000 elaniku kohta (allikas: Statistikaamet).	ligi -9 inimest (2011-2013.a.)	u -8 inimest (2012.-2014.a.) liigub soovitud suunas	u -7,7 (2013.-2015.a.) liigub soovitud suunas	u -8,2 (2014.-2016.a.) liigub soovitud vastupidises suunas	positiivsem
Kuni 35-aastaste elanike arv. Mõõdetuna tegeliku ja 2014.a. koostatud rahvastikuprognosi võrdlusena (allikas: Statistikaamet).	51 938 vanuses 0...34 (01.01.2014)	50 757 vanuses 0...34 (01.01.15) kahaneb nagu prognoositud, aga väga kiire tempol	50 424 vanuses 0...34 (01.01.2016) kahaneb nagu prognoositud, tempo võrreldes eelmise perioodiga aeglustus	48 601 vanuses 0-34 (01.01.2017) kahaneb nagu prognoositud, tempo võrreldes eelmise perioodiga tõusis	> 46 294 (2014. a tehtud prognoos)

<p>Elanike rahulolu avalike teenuste (ühistransporditeenus, sportimisvõimalused, politsei- ja korraldusteenus ning eriarstiabi) kättesaadavusega. Mõõdetuna teenuse kättesaadavusega rahul või pigem rahul olevate inimeste osatähtsuse (allikas: Siseministeeriumi tellitav uuring, 2014.a. teostas Saar Poll)</p>	<p>2014. aastal oli teenuste kättesaadavusega rahul või pigem rahul olevate inimeste osatähtsus Ida-Virumaal järgmine: ühistransporditeenus – 48%; sportimisvõimalused – 64%; politsei- ja korraldusteenus – 51%; eriarstiabi – 44% elanikest</p>	<p>Ei ole mõõdetud, järgmine mõõtmine 2017</p>	<p>Ei ole mõõdetud, järgmine mõõtmine 2017</p>	<p>Ei ole mõõdetud</p>	<p>kasvab</p>
---	---	--	--	------------------------	---------------

Statistikaameti rahvastikuandmete põhjal rändesaldo, mõõdetuna kolme aastase perioodi sise- ja välisrännet arvestava aastakeskmise rändesaldo libiseva keskmisena on endiselt negatiivne. Väljarände intensiivsus on kasvanud. Noorte, kuni 35-aastaste elanike arv jätkuvalt kahaneb ning kahanemise tempo on võrreldes 2015. ja 2016. aasta vastavate andmetega kiirenenud. Näitajate järsk negatiivsemaks muutumine on seotud 2016. aastal muudetud rahvaarvu arvutamise meetodikaga. Seoses meetodika muutumisega on keeruline võrrelda tulemust Statistikaameti varem koostatud pikaajalise rahvastikuprognosiga.

2017. aastal tegevussuuna raames ellu viidud tegevused

Transporditingimuste ja liikumisvõimaluste parandamiseks maakonnas on teostatud Tallinn–Narva ja Sillamäe sadama raudtee kahetasandilise ristmiku ehitus ja Sillamäe linna lõigu ümberehitus. Regionaalse ühistranspordi korraldamiseks moodustati 2017. aastal MTÜ Ida-Virumaa Ühistranspordikeskus. 2017. aasta detsembris lisati rongiliikluse tihendamiseks täiendav ekspressrongi paar Tallinn-Narva liinile. VV 11.05.2017 kabineti memorandumiga on otsustatud eraldada Ida-Virumaa transpordi investeeringuteks täiendavalt vahendeid Tapa-Narva raudtee kiiruse tõstmiseks 135 kilomeetri tunnis ning Aaspere-Haljala 2+2 maanteelõigu ehitamiseks.

Ida-Virumaa linnapiirkondade jätkusuutliku arengu meetmest on tehtud rahastusotsused Jõhvi/Kohtla-Järve linnapiirkonnas **Kohtla-Järve linna** projektile "Ahtme mnt kergliiklustee rajamine" (ERF toetus 203133,22 eurot, omafinantseering 35 847,05 eurot), samuti projekteerimistöodele projektidele "Metsapargi kergliiklussõlme rajamine" summas 74 760 eurot, "Ahtme keskuse väljaarendamine" summas 44 232 eurot. **Jõhvi linnas** rajati uus tänavalõik (nn Puru tee läbimurre), mille servades ehitati välja ka kõnniteed. Paranes kergliiklusvõimaluste kvaliteet Jõhvi linna lõunaosas ja Jõhvi ühenduses Kohtla-Järve Ahtme linnaosaga. Koostatud on **Narva-Jõesuu** linna territooriumil kergliiklusteede projektid ning läbi viidud ehitushanked. Kergliiklusteede ehitustööd on planeeritud 2018. **Narva Linn** on esitanud EASile projekti põhitaotluse I etapile (Narva linna sisesed teed) ja sõlminud ehitustöödega seotud lepingud.

Elukeskkonna atraktiivsemaks muutmiseks on teostatud ettevalmistavaid tegevusi. Narva raekoja hoone ja platsi rekonstrueerimiseks jätkati projekteerimistöode teostamist. Läbi on viidud Raekoja platsi projekteerimisaegse ja ehitusaegse autorijärelevalve teenuse ostmise riigihange ja sõlmitud töövõtuleping. Teostatud on Narva raekoja esise platsi arheoloogilised eeluuringud.

Koostatud on Narva-Jõesuu linna sadama ehitusprojekt (linnakai, slipp 30,0 m, parkla 32 kohta, tankimisseade, jahtide hoiuala, sadamahoone, ujuvkai 54,0 m, ja rajatiste teenindamiseks vajalikud tehnovõrgud ning välisvalgustus). Viidi läbi ehitushange kuid jäi eduka tulemuseta. KuM on toetanud Äkkeküla, Narva Pähklimäe terviseradade uuendamist ja kasutusse võttu (rajatraktori soetus, lumetootmisvõimekus Alutaguse Puhke ja spordikeskuses).

Seni on kohalikud omavalitsused suutnud **elamufondi olukorda** (sotsiaalkorterid) vaid vähesel määral parandada. 2017. aastal Ida-Virumaa omavalitsused riiklikult toetatud üürielamuprogrammist toetust ei taotlenud. Korterelamute rekonstrueerimise toetusmeedet Ida-Virumaa korteriühistud erinevatel põhjustel (kinnisvara vähene tagatisväärtus, võlglaste suurem osakaal) praktiliselt kasutanud ei ole, hoolimata Ida-Virumaa taotlejatele kohalduvast suuremast toetuse määrast (toetuse, osakaal üldiselt on 25% või 40%, Ida-Viru maakonnas vastavalt 35% või 50%).

2018. aastal on algatatud pilootprojekt tühjenevate korterelamute probleemistiku selgitamiseks ja lahenduste väljatöötamiseks (RaM), mille tulemusi kasutatakse Ida-Virumaa programmi raames Ida-Virumaa KOVidele kavandatava vastava toetusmeetme sisustamiseks alates 2019.

Keskkonnaseisundi parandamiseks on Purtse jõe valgala ning nn. fenoolisoo puhastamiseks otsustatud eraldada 21 miljonit eurot. Tööde teostaja leidmiseks korraldatud hange on vaidlustatud.

2016. aastal alustati Kukruse A-kategooria jäätmeoidla korrastamise ja ohutustamise projektiga (toetuse summa 8,2 miljonit eurot). Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaprogrammist otsustati 2016. aastal Kukruse A-kategooria aherainemäe korrastamist toetada 1,3 miljoni euroga. Projekti tegevustega alustatakse pärast KOV eriplaneeringu kehtestamist (eeldatav aeg on 2018. aasta kevadel). 2017. aastal esitati Toila Vallavolikogule vastu võtmiseks kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu Kukruse aherainemäe ümberpaigutamiseks asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruanne.

2017. aastal viidi läbi mitmed uuringud ja koostati uuringute lähteülesanded Ida-Virumaa põlevkivitööstusest mõjutatud põhjaveekogumite uurimiseks (täpsem info lisas 2).

Kõrghariduse saamise võimaluste laiendamiseks maakonnas toimub TTÜ Virumaa kolledžis paralleelselt päevaõppele vastuvõtt kaugõppesse. Käesoleval ajal moodustab kaugõppes õppivate tudengite arv ca 62% TTÜ Virumaa kolledži üliõpilaste arvust. 2016. aastal vastuvõttu magistriõppesse ei toimunud. 2017. aastal võeti magistriõppesse 19 õpilast.

TÜ Narva kolledžis antakse kõrgharidust või rakenduslikku kõrgharidust 9-l õppekaval sh 2-l õppekaval magistriõpe. Jätkatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alase rakenduskõrghariduse andmist.

Tegevussuund 3. Luua sidustatud ja turvaline sotsiaalne keskkond

Tegevussuuna eesmärkideks on parandada tervishoiuteenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning suurendada sotsiaalset sidusust.

Eesmärkide suunas liikumise tulemuslikkust hinnatakse järgmiste seirenäitajate abil:

Sidustatud ja turvaline sotsiaalne keskkond					
	Algfase	2015 seire	2016 seire	2017 seire	Sihttase aastaks 2020
Elanike tervislik seisund. Mõõdetuna enese hinnangul hea või väga hea terviseseisundiga 16-aastaste ja vanemate inimeste osatähtsusest (allikas: Statistikaamet, Eesti sotsiaaluuringu alusel).	33,7% (2014)	31,1% (2015) Eestis keskmisena 54,3% liigub soovitud vastupidises suunas	27,4 (2016) Eestis keskmisena 55,7% liigub soovitud vastupidises suunas	28,5 (2017) Eestis keskmisena 55% Liigub soovitud suunas, kuid ei ületa algtaset	kasvab
Oodatav eluiga (allikas Statistikaamet)	73,6 aastat, vahe Eesti keskmisega 3,27 aastat (2012/2013)	Mõõdik lisatud 2015. a seire käigus	74,97 aastat, vahe Eesti keskmisega 2,19 (2014/2015) liigub soovitud suunas	74,84 aastat, vahe Eesti keskmisega 3,46 (2015-2016) liigub soovitud vastupidises suunas	kasvab, vahe Eesti keskmise näitajaga väheneb
Tervena elatud eluiga (allikas Statistikaamet)	51,11 aastat, vahe Eesti keskmisega 4,03 aastat (2012/2013)	Mõõdik lisatud 2015. a seire käigus	50,35 aastat, vahe Eesti keskmisega 4,6 aastat (2014/2015) liigub soovitud vastupidises suunas	50,04 aastat, vahe eesti keskmisega 5,39 aastat (2015/2016) liigub soovitud vastupidises suunas	kasvab, vahe Eesti keskmise näitajaga väheneb
Vaesus. Mõõdetuna absoluutse vaesuse määrana (allikas: Statistikaamet).	12,6% (2012)	8,4% (2014) Eestis keskmisena 6,3% liigub soovitud suunas	6,8% (2015) Eestis keskmisena 4,3% liigub soovitud suunas	6,3% (2016) Eestis keskmisena 3,3% liigub soovitud suunas	väheneb
Tööhõive määr. Mõõdetuna maakondliku näitaja ja Eesti keskmise suhtena (allikas: Statistikaamet).	88,9% (2013)	86,8% (2014) liigub soovitud vastupidises suunas	85,9% (2015) liigub soovitud vastupidises suunas	84,4% (2017) liigub soovitud vastupidises suunas	> 90%

Vastanute enese hinnangul põhinev näitaja elanike tervisliku seisundi kohta näitab positiivset tendentsi, kuid ei ületa algtaset 2014. aastal. Kogu Eesti vastav näitaja on püsinud samal perioodil stabiilsena. Vaesus, mõõdetuna absoluutse vaesuse määrana, on vähenenud. Tööhõivemäär (16 aastased kuni pensioniealised), mõõdetuna maakondliku näitaja ja Eesti keskmise suhtena näitab eemaldumist 2020. aastaks püstitatud sihttasemest.

2017. aastal tegevussuuna raames ellu viidud tegevused

Tervishoiuteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamiseks on 2016. aastal SA Ida-Viru Keskhaigla aktiivravi korpuse II ehitusjärgu projekteerimist toetatud 780 000 euroga ning SA Narva Haigla erakorralise meditsiini osakonna renoveerimist ja võrgustumist 1 000 000 euroga. 2018. aastal otsustati SA Ida-Viru Keskhaigla aktiivravi hoone ehitustöösse investeerida järgmise nelja aasta

jooksul ca 15 miljonit eurot. Perioodil 2017-2020 on planeeritud 7 366 714 eurot Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendeid esmatasandi tervisekeskuste (ETTK) loomise toetamiseks Ida-Virumaa tõmbekeskustesse. Investeeringute kava kohaselt toetatakse 8 Ida-Viru maakonna projekti kogumaksumusega 14 305 527 eurot (sh ERF toetus): SA Ida-Viru Keskhaigla Järve projekt 4 993 184 eurot (2020); SA Ida-Viru Keskhaigla Ahtme projekt 2 720 262 eurot (2021); SA Sillamäe Haigla 917 490 eurot (2019); OÜ Corrigo 1 959 293 eurot (2018); SA Narva Haigla 987 628 eurot (2019); SA Kirde Kohalik Haigla 853 976 eurot (2018); Kiviõli Linnavalitsus 1 040 894 eurot (2018); OÜ Narva Päärstikeskus 832 799 eurot (2018).

Suurkoondamiste tõttu **töö kaotanud inimeste tööle aitamiseks** alustati 2016. a juulis täiendavate tööturuteenuste pakkumist Euroopa Globaliseerumisega Kohanemise Fondi (EGF) projekti raames. Kavas oli 2 aasta vältel teenuseid osutada vähemalt 800 inimesele kogumaksumusega 1,9 miljonit eurot EGF-i toel. Kokku osutati 2016. aasta juunist detsembrini teenuseid 431 inimesele. Eriti hästi käivitus täiesti uus teenus: tasemeõppe toetus. EGF-i toel alustas 2016. aastal õpinguid tasemeõppes 124 inimest. Enamus neist asus õppima kutseharidusasutusse. Muudest teenustest siseneti 2016. aastal enam tööturukoolitusele (181), eesti keele õppesse (61) ja tööpraktikale (41). Ajutise kriisimeetmena kehtestati töökoha loomise toetus ning seda on kavas osutada kuni 2018. a lõpuni. 2016. a lõpu seisuga oli töökoha loomise toetusega tööle rakendatud 151 töötajat viies erinevas ettevõttes. Täiendavate tööturuteenuste ja töökohtade loomise toetamiseks Ida-Virumaa suurkoondamistele reageerimiseks, et aidata tööle piirkonnas töö kaotanud inimesi ja vähendada kõrget regionaalset tööpuudust, on 2015-2016 kasutatud 639 476 eurot. Perioodiks 2017-2020 on planeeritud 7 029 737 eurot. Jooksvalt viib meetet ellu töötukassa.

2017. aastal jätkati EGF-i toel Ida-Virumaal täiendavate tööturuteenuste sh tasemeõppes osalemise toetuse, mobiilsustoetuse, eesti keelekoolituse ja võõrkeelekoolituse pakkumist. 2017. aastal sisenes teenustesse 345 inimest, meetme kulu oli 537 616 eurot. 2018. aasta eelarveks on prognoositud 185 893 eurot. Töökoha loomise toetust said tööandjad taotleda alates maist 2016 kuni detsembrini 2017 (Tööhõiveprogrammi (THP) alusel). Sel perioodil loodi töökoha loomise toetusega Ida-Virumaal kokku 645 töökohta (2017. a 494 töökohta) 17 ettevõttes. Toetust makstakse kuni 2018. aasta lõpuni. Meetme prognoositud maht perioodil 2016-2017 oli 2,9 mln eurot. 2017. aasta kulud olid 377 673 eurot, 2018. aasta prognoositud eelarve on 531 000 eurot. Mobiilsustoetust makstakse inimestele, kes on töötukassas vähemalt 6 kuud töötuna arvel olnud ja võtavad vastu töökoha elukohast kaugemal, nelja kuu vältel. Toetust pakuti 2016. aastal 390 inimesele, 2017. aastal sisenes teenusele 510 inimest. Jätkuna Ida-Virumaa meetmetele töötab Sotsiaalministeerium 2018. aastal välja piirkondlikud tööturumeetmed nõrgemate tööturunäitajatega piirkondade (sh Ida-Virumaa ja suure tõenäosusega ka Kagu-Eesti) toetamiseks. Meetmete pakkumist alustatakse tõenäoliselt 2018. aasta lõpus.

Alates 1. jaanuarist 2016 töötab Ida-Virumaal (Jõhvis) Sotsiaalkindlustusameti (SKA) lastekaitseüksuse Ida piirkonna allüksus. 2017 jätkas lastekaitseüksuse Ida piirkonna meeskond lastekaitsealase toe pakkumist piirkonna kohalikele omavalitustele ja teistele lastega töötavatele võrgustikuliikmetele, sh on SKA lastekaitseüksus Ida piirkonna meeskond pakkunud nõustamisteenuseid 21-le kohalikule omavalitsusele 49 lastekaitsejuhtumi lahendamiseks 76 abivajava lapse osas. Lisaks pakuti töö nõustamise teenust, kus osales 36 lastekaitsetöötajat 23-st KOV-st.

Haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud toetuse andmise tingimuste "Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine" raames on 2017. aasta lõpuks KOV koostöögruppide tegevussuuna tulemusel noorsootöö teenuse piirkondliku kättesaadavuse parandamiseks koostatud 4 Ida-Virumaa koostöögrupi tegevuskava.

Tegevussuund 4. Tugevdada kodanikuühiskonda ja suurendada seotust ülejäänud Eestiga

Tegevussuuna eesmärkideks on suurenenud kodanikuaktiivsus, eesti keele positsiooni tugevdamine, kvaliteetsete meediaväljaannete väljaandmise jätkumine maakonnas, riigiteenistujate ja ametnike sideme tugevdamine maakonnaga ning maakonna avatuse suurendamine uutele tulijatele.

Eesmärkide suunas liikumise tulemuslikkust hinnatakse järgmiste seirenäitajate abil:

Tugevam ja ülejäänud Eestiga rohkem seotud kodanikuühiskond					
	Algtase	2015 seire	2016 seire	2017 seire	Sihttase aastaks 2020
Vabatahtlik aktiivsus. Mõõdetuna teadlikult või mitteteadlikult vabatahtlikus tegevuses osalenute osakaaluna (allikas: uuring „Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis 2013“).	teadlikult osales 25% ja mitteteadlikult 7% elanikest (2013)	Mõõdetakse 2017	Mõõdetakse 2017	Kavandatakse 2018 a. (Siseministerium)	kasvab
Eesti keele kasutamine. Mõõdetuna iga päev või aeg-ajalt eesti keelt kasutavate elanike osakaaluna keelelise vähemusse kuuluvate elanike hulgas (allikas: uuring - AS Emor, SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, Tartu Ülikool (2011). Integratsiooni monitooring).	70% (2011)	Integratsiooni monitooringus 2015 sellist küsimust ei olnud. Alternatiivina nt kasutada Integratsioonimonitooringu küsimust Ida-Virumaa teisest rahvusest inimeste enesehinnangulise eesti keele oskuse kohta: 2011 16% aktiivne ja 50% passiivne oskus, 2015 20% aktiivne ja 54% passiivne oskus) liigub soovitud suunas	mõõdetakse 2017 (järgmise Eesti ühiskonna integratsiooni monitooringu lõpparuanne valmib mais 2017)	Integratsioonimonitooringu (2017) küsimus Ida-Virumaa teisest rahvusest inimeste enesehinnangulise eesti keele oskuse kohta: 2017 22% aktiivne ja 56% passiivne oskus liigub soovitud suunas	kasvab

Vabatahtlikus tegevuses osalenute ja vabatahtliku aktiivsuse näitajaid 2017. aastal ei mõõdetud. Uuring on Siseministeriumi poolt ettevalmistamisel ning viiakse läbi 2018. aastal.

Võrreldes 2015. aastaga on eesti keele mittevaldajate osakaal kõige rohkem vähenenud just Ida-Virumaal (kui 2015. aastal ei osanud seal vastanutest eesti keelt üldse 30%, siis 2017. aastal 22%)².

Teistest rahvustest elanikud Ida-Virumaal vajavad eesti keelt nii tööl ja koolis kui ka vabal ajal vähem kui Eesti teiste piirkondade teistest rahvustest elanikud. Vabal ajal vajab eesti keelt ainult 17% Ida-Virumaa, kuid 54% Tallinna ja 66% muu Eesti teistest rahvustest elanikest. Inglise keele vajadus jaotub piirkondlikult võrdsemalt, kuid vajadust inglise keele järele tunnetatakse vabal ajal kõige vähem Ida-Virumaal.³

² Eesti ühiskonna integratsiooni monitooring 2017 <https://www.kul.rik.ee/sites/kulminn/files/eim2017.pdf>

³ Eesti ühiskonna integratsiooni monitooring 2017 <https://www.kul.rik.ee/sites/kulminn/files/eim2017.pdf>

2017. aastal tegevussuuna raames ellu viidud tegevused:

Eesti keele positsiooni parandamiseks on otsustatud Eesti keele maja loomine Narva, iga-aastase riigieelarvelise baastoetusega 1 000 000 eurot alates 2018. aastast, koos kõrgharidust eeldavate töökohtadega loomisega Ida-Virumaal. ETV+ levi parandamiseks eeskätt Ida-Virumaal on esitatud RES 2019–2022 lisataotlus summas 300 000 eurot aastas alates 2019. aastast.

Haridus- ja Teadusministeerium toetab eestikeelse hariduse arengut omavalitsustes, kus eestikeelse elanikkonna osakaal on alla 10%. Iga-aastaselt makstakse selle meetme raames Narvale ja Sillamäele Narva Eesti Gümnaasiumi ja Sillamäe Eesti Põhikooli õpetajate palgalisaks 30%.

Toetatud on eesti keele õpet ja keelekümblust haridusasutustes, Päästeametis ning kohalikes omavalitsustes. Keelekümblusprogrammi toetamine (arendustegevused ja õpetajate palgalisa). Tasuta eesti keele kursustel osales 893 inimest Ida-Virumaalt, keeleklubides osales 272 Ida-Virumaa elanikku. Eesti Vabariigi põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise koolitusel osales 127 vähelõimunud püsielanikku ja uussisserändaja Ida-Virumaalt.

Maakonnas jätkub kvaliteetsete meediaväljaannete väljaandmine. Jätkatakse Eesti Rahvusringhäälingu Narva studio, uudiste korrespondentpunkti ja rus.err.ee korrespondendi tööd Narvas (2015-2016 perioodil 430 703 eurot, 2017-2020 perioodiks planeeritud 641 572 eurot).

Toimunud on koolitused, infopäevad **vabauhendustele**, toetatakse Ida-Viru kultuuriseltside suhete arendamist Eesti teiste piirkondade seltsidega. (Täpsem ülevaade tegevustest on esitatud lisan 2). Kohalikud omavalitsused panustavad kodanikuühiskonna arengusse läbi kohalike ürituste korraldamise ning avalikult kasutatava infrastruktuuri arendamise.

2016. aastal on otsustatud riigigümnaasiumite moodustamine ja neile uute hoonete ehitamine hiljemalt 01.09.2018 Kohtla-Järvele ja 01.09.2020 Narva. 2017. aastal on otsustatud Kohtla-Järve riigigümnaasiumi asukoht ja kool planeeritakse avada hiljemalt 01.09.2019 (6,63 milj. eurot). 2017. aastal viidi läbi arhitektuurikonkurss ja alustati projekteerimisega. Narva riigigümnaasiumi kavandamine on töös ja eelkõkkulepped Narva linnaga on sõlmitud. Ühtse juhtimise alla koondati Ida-Virumaa kolm kutseõppekeskust - Jõhvi, Sillamäe ja Narva ning alates 1. septembrist 2016.a. toimub õpe Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses õppekohtadega Sillamäel, Narvas ja Jõhvis. Ühtse juhtimise all olevad õppekohad suurendavad piirkonna elanike võimalusi osaleda kutseõppes, paraneb koostöö ettevõtjatega neile vajaliku tööjõu koolitamisel ning kasutatakse otstarbekamalt kooli kasutuses olevaid ressursse. Õppebaaside ümberkorraldamiseks ja õpilastele täiendavate majutustingimuste loomiseks investeeriti 150 000 eurot. Kooli vahenditest remonditi Sillamäe õppekoha ühiselamu. 2016 aastal viidi läbi põhikoolivõrgu korrastamise meetme esimene taotlusvoor, mille raames otsustati toetada koolihoonete renoveerimist Narvas, Jõhvis ja Aseris.

Valitsuskabineti 21.07.2016 istungi protokollilises otsuses, millega kinnitati arengudokumentide seirearuanded, tehti ettepanekud luua Ida-Virumaal ametiasutusi omavatel ministeeriumitel 2017. a lõpuks vastastikuse ametnike vahetusega stažeerimisvõimalusi Ida-Virumaa ja muu Eesti vahel.

Justiitsministeerium on stažeerimisvõimalusi rakendanud peamiselt vanglateenistuses – 2016. aastal liikus Tallinnas ja Tartus paiknevatest vanglatest Viru vanglasse tööle kuus inimest. 2017. aastal liikus Tallinnas ja Tartus paiknevatest vanglatest Viru vanglasse tööle viisteist inimest. Piirkonnas tööle asumise toetamiseks rakendatakse Viru vanglas kõrgemat palgakoeffitsienti võrreldes muude vanglatega. 2017. aastal roteerus Riigikogu Kantseleist üks inimene tööle Ida-Virumaale Jõhvi Justiitsministeeriumi vanglate osakonda. Kaks inimest liikus Jõhvi vanglate osakonda tööle Tallinna Vanglast. Maaeluministeeriumi on oma valitsemisalas töötamas välja valitsemisalaülest roteerimissüsteemi, milles võetakse arvesse ka ametnike stažeerimisvõimalusi Ida-Virumaa ja muu

Eesti vahel. Politsei- ja Piirivalveameti liiklusmenetlusteenistusse on planeeritud tuua 14 töökohta Ida-Virumaale - kolimine sõltub rahastusotsuse heakskiitmisest. 2017. aastal loodi Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) välishindamisosakonnas kaks uut ametikohta paiknemisega Jõhvis.

Sotsiaalministeeriumi algatusele „Toetatakse arstide liikumist ja tööle jäämist Ida-Viru piirkonda“ elluviimiseks ei õnnestunud 2017. a lisataotlusega vahendeid saada ning 2018. a neid prioriteetide muutumise tõttu ka ei taotleta. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium ei ole stažeerimisi planeerinud. Kultuuriministeeriumi poolt stažeerimisvõimalusi Ida-Virumaa ja muu Eesti vahel loodud ei ole, küll aga on Narva eesti keele maja rakendamisega 2018. a plaanis alustada töajuhetisprogrammi elluviimist.

Palgakoeffitsienti kasutab Siseministeeriumi valitsemisalas ka PPA, makstes Ida-Virumaa ametnikele regioonitasu. Päästeamet maksab Ida-Virumaa teenistujatele samal teenistuskohal sama töö sisu eest 5% kõrgemat põhipalka võrreldes teiste (v.a. Tallinna ja Harjumaa) piirkondade teenistujate põhipalgaga.

30.03.2017. otsustas Vabariigi Valitsus, et rajatakse Sisekaitseakadeemia Narva Kolledž. 2017. aastal viidi läbi arhitektuuri konkurss. 2018. aastal toimub hoone projekteerimine ja ehituslepingu sõlmimine. KuM haldusalas on jätkunud ettevalmistused, et 2018. aasta lõpuks viia Integratsiooni Sihtasutuse peakontor Tallinnast üle Narva. Hetkel on Narvas harukontor. Kõik Integratsiooni Sihtasutuse uued töötajad võetakse tööle asukohaga Narvas.

Riigipalgaliste töökohtade pealinnast välja viimise algatuse raames on eesmärgiks seatud Ida-Virumaale viia 255 töökohta. 2018 veebruari seisuga on sellest täidetud 32% (81 töökohta).

Tegevussuund 5. Suurendada piirkonna turvalisust ja tagada paremini riigi julgeolek

Tegevussuuna eesmärkideks on siseturvalisuse asutuste mehitamine nõuetekohase personaliga olukorrale vastaval arvul, siseturvalisuse asutuste kindlustamine ajakohaste töötingimuste ja tehnikaga ning siseturvalisuse asutuste toimiv koostöö teiste asutuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikega.

Eesmärkide suunas liikumise tulemuslikkust hinnatakse järgmiste seirenäitajate abil:

Piirkonna turvalisus ja paremini tagatud riigi julgeolek					
	Algtase	2015 seire	2016 seire	2017 seire	Sihttase aastaks 2020
Kuritegevuse tase. Mõõdetuna registreeritud kuritegude arvuna. (allikas: Statistikaamet)	Algtase fikseeritakse 2015.a.	Registreeritud kuritegude arv 2014. a 5266, kahanemine võrreldes 2013. aastaga 2,4%, Eestis 4,5%) kahaneb, kuid aeglasemalt kui Eestis keskmiselt	Registreeritud kuritegude arv 2015. a 4155, kahanemine võrreldes 2014. aastaga 21,1%, Eestis 13,9%) liigub soovitud suunas	Registreeritud kuritegude arv 2016.a 4309, suurenemine võrreldes 2015. aastaga 3,7%, Eestis tervikuna vähenes 11%) liigub soovitud vastupidises suunas	kahaneb kiiremini kui Eestis keskmiselt

Abipolitseinike, vabatahtlike maa- ja merepäästjate ning Kaitseliidu liikmeskond (infopäring PPA-sse ja Kaitseliidu Alutaguse malevkonda).	abipolitseinikke 54, vabatahtlike päästjaid 120, vabatahtlike merepäästjaid 17 (2015. a. jaanuar) Kaitseliidu Alutaguse maleva liikmeskond 1016 liiget (31.12.2014 seisuga)	abipolitseinikke 71, vabatahtlike päästjaid 137, vabatahtlike merepäästjaid 120 (2016. a. veebruar) Kaitseliidu Alutaguse maleva liikmeskond 1017 liiget (31.12.2015) liigub soovitud suunas	abipolitseinikke 78 (1 abipolitseinik 1716 elaniku kohta), vabatahtlike päästjaid 166, vabatahtlike merepäästjaid 33, Kaitseliidu Alutaguse maleva liikmeskond 995 liiget (31.12.2016 seisuga)	abipolitseinikke 1 abipolitseinik 1537 elaniku kohta, vabatahtlike päästjaid 111 vabatahtlike merepäästjaid 26 Kaitseliidu Alutaguse maleva liikmeskond 1023 liiget (31.12.2017 seisuga)	kasvab
Elukoha turvalisus. Mõõdetuna hinnanguna elukoha turvalisusele (allikas: uuring - Turu-uuringute AS (2013/2014). Eesti elanikud vabatahtlikus tegevuses: teadlikkus ja usaldus)	3,6 palli (2014) Uuringu tegelik nimi: „Eesti elanikud siseturvalisust toetavast vabatahtlikust tegevusest: teadlikkus ja usaldus, 2013/2014“ (hinnang elukoha turvalisusele: 5 - väga turvaline, 1 - täiesti ebaturvaline)	3,9 palli (2015) (hinnang elukoha turvalisusele: 5 - väga turvaline, 1 - täiesti ebaturvaline) (allikas: SiM tellitud Turu-uuringute AS uuring: Elanike teadlikkus ja hoiakud turvateenuse ja turvaettevõtete suhtes / 2015) liigub soovitud suunas	14% Ida-Virumaa elanikest andis 5-pallisel skaalal hinde „1“ või „2“ elukoha turvalisusele (allikas: SiM tellitud Saar Poll OÜ uuring: Eesti elanikud siseturvalisuse vabatahtlikus tegevuses - igaühe panus turvalise elukeskkonna loomisel ja tagamisel / 2016) liigub soovitud vastupidises suunas	Turvatunne oma elurajoonis liikumisel. Ida prefektuuri inimesed tunnevad end kõige ebaturvalisemalt – vaid 57% neist tunneb end turvaliselt samas kui üldiselt tunneb ennast turvaliselt 70% elanikest. (Avaliku arvamuse uuring 2017 PPA)	paraneb
Ohutunne. Mõõdetuna end ja oma peret ohustatuna tundvate elanike osakaaluna Ida prefektuuris (allikas: PPA uuring. Elanike hinnangud politsei ja piirivalvurite tööle.)	35% (2013)	31% (2014) liigub soovitud suunas	Info puudub	Info puudub	väheneb

Võrreldes 2015 aastaga on 2016. aastal suurenenud registreeritud kuritegude arv Ida-Virumaal (3,7%). Võrdlusena on Eestis tervikuna sama näitaja langenud (11%). Uuringu kohaselt tunnevad Ida prefektuuri inimesed end kõige ebaturvalisemalt – vaid 57% neist tunneb end turvaliselt, samas kui riigis üldiselt tunneb ennast turvaliselt 70% elanikest.

2017. aastal tegevussuuna raames ellu viidud tegevused

Jätkatakse aktiivselt Ida-Virumaal töötavatele ja sinna lähetatud riigiametnikele ning avalikus sektoris töötavatele inimestele loodud piirkonna eripärasid tutvustava suhtlus- ja koostöövõrgustiku Eesti Riigiametnike Klubi (ERAK) tegevusi.

Alates 2016. aastast toimub Jõhvi Gümnaasiumis sisekaitsealine eelkurseõpe, mida korraldab Sisekaitseakadeemia. Kooliaasta vältel osales treeningutel noori kokku kaheksast Ida-Virumaa koolist. Nendeks olid Kohtla-Järve Järve Gümnaasium, Avinurme Gümnaasium, Iisaku Gümnaasium, Kiviõli I Keskkool, Jõhvi Gümnaasium, Kohtla-Järve Täiskasvanute Gümnaasium, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus ja Toila Gümnaasium. Lisaks nendele viidi läbi tutvustavaid treeninguid ja praktikume Jõhvi Gümnaasiumis ja Kohtla-Järve Järve Gümnaasiumis ning Kiviõli I Keskkoolis. Eelkoolitusega liitus õppeaasta vältel kokku 53 noort.

Lisaks on Viru vangla koostöös teiste vanglate ja justiitskolledžiga alustanud üldhariduskoolide õpetajatele koostööseminaride korraldamisega.

Jätkatakse Viru vangla võimekuse välja arendamist politseile ametiabi andmiseks ja sisejulgeoleku tugevdamiseks. Viru vanglal on ametiabi andjatest ametnikke 2018. aasta alguse seisuga üle saja, kes saavad ettevalmistavaid koolitusi ülesannetes, kuhu võidakse vanglateenistust kaasata. Arendatakse kahepoolseid suhteid ja koostööd Kagu-Soome politsei ja piirivalvega. Koostöö toimub kokkulepitud aastase tegevuskava alusel, mis hõlmab nii infovahetust kui ka vastastikkuseid visiite. Komplekteeritud on Ida prefektuuri piirivalve operatiivteenistus.

Ülevaade seirearuande koostamise käigus laekunud muudatuste panekutest

Ettepanekud 2018-2020 rakendusplaani:

RaM: Täiendada Ida-Virumaa tegevuskava Ida-Virumaa programmiga kavandatavate tegevuste osas.

SiM: Ettepanek RaMile, viia tegevuskava ülesande (5.2.3) sõnastus vastavusse kehtiva VVTP punktiga, mis puudutab Sisekaitseakadeemia Narva Kolledži rajamist. Praktikabaasi punkt lugeda täidetuks.

SiM: Teeme ettepaneku lisada täiendav ülesanne "Kiirreageerimisvõimekuse suurendamine Ida prefektuuris 25-liikmelise üksuse võrra"

Teave ettepanekutega arvestamise kohta on toodud lisas 1.

Kokkuvõte ja põhijäreldused

Seirearuanne annab ülevaate Ida-Virumaa 2015-2020 tegevuskava kolmandast rakendamise aastast. Suure osa rakenduskava punktide puhul on kolme aasta jooksul tegevustega alustatud või edasi liigutud. Mõned tegevused on ka ellu viidud, näiteks on valminud Narva piiripunkt ja Narva lastekodu peremajad, komplekteeritud Ida prefektuuri piirivalve kiirreageerimisüksus, loodud Sisekaitseakadeemia praktikabaas, loodud on riigiametnike võrgustik, koostatud on meetmeprogramm ja tegevuskava Ida-Virumaa põhjaveeseisundi parandamiseks. Suure osa tegevuste puhul toimusid 2015-2017. aastal ettevalmistavad tegevused (uuringud, toetustaotlused, projekteerimistööd), seda eeskätt 2014-2020 perioodi toetusmeetmetega seotud tegevuste puhul ning otseseid tulemusi ning seostatavaid mõjusid komplitseeritumatele sotsiaalsetele ja demograafilistele protsessidele ei ole veel võimalik tegevustega seostada. Mitmete tegevuste elluviimine või elluviimisega alustamine on jäänud täiendava eraldise saamata jäämise taha.

Seirenäitajate muutusele hinnangut andes tuleb silmas pidada, et mitmel puhul ei ole 2017. aasta andmed veel kättesaadavad. Samuti tuleb arvestada, et seirenäitajate trend väljendab pigem enne tegevuskava kehtestamist toimunud arenguid, kuna tegevuste mõju (alles alustatud ja käimasolevad tegevused) ei ole veel saabunud. Sellegi poolest on positiivsete arengutena kasvanud näiteks majutatud turistide ja külastajate arv, ööbimiste arv, tertsiaarsektori osatähtsus. Paranenud on eesti keele kasutamise ulatus. Rändesaldo ja alla 35-aastaste elanike arv on liikunud negatiivses suunas, kuid liikumise osas prognoositud sihttaseme suunas on keeruline hinnangut anda tulenevalt statistiliste andmete esitamises toimunud meetodikamuudatusest. Murettekitav on asjaolu, et jätkuvalt on Eesti keskmisest oluliselt halvem elanike hinnang oma tervislikule seisundile ning oodatav ja tervena elatud eluiga. Kuigi ettevõtlusaktiivsus, tööhõive määr ja palgatööst teenitav

töötasu on kasvanud, on nende näitajate mahajäämus Eesti keskmisega võrreldes suurenenud. Samas tuleb arvestada, et Eesti keskmisi näitajaid mõjutab enim Harjumaa, mis teeb Eesti keskmistele näitajatele järele jõudmise keeruliseks ka teistel maakondadel.

Tegevussuuna 1, „*Muuta majanduskeskkond atraktiivseks nii suurinvestoritele kui väikeettevõtjatele*“, viiest seirenäitajast kolm liiguvad soovitud sihttaseme suunas. Probleemseks on osutunud ettevõtlusaktiivsuse näitaja, palga ja hõivemäära ühtlustumine Eesti keskmiste vastavate näitajatega. 2017. aastal suurenesid Ida-Virumaal 2016. aastaga võrreldes nii ettevõtlusaktiivsuse näitaja, palk kui hõivemäär, ent kõigi kolme puhul jäi kasv Eesti keskmisega võrreldes väiksemaks, mistõttu mahajäämus Eesti keskmisest veelgi suurenes.

Tegevussuuna 2, „*Luu turvaline, mitmekesine ja aktiivset elustiili võimaldav elukeskkond*“ kolmest seirenäitajast kaks (rändesaldo ja kuni 35 aastaste elanike arv) liiguvad soovitud sihttasemest eemale (2016. aasta positiivne areng võib olla mõjutatud esitatavate statistiliste andmete arvutamise meetodika muutusest tulenevast moonutusest). Elanike rahulolu avalike teenustega kajastavat seirenäitajat ei ole 2017. aastal mõõdetud, järgmine mõõtmine 2018. aastal.

Tegevussuuna 3, „*Luu sidustatud ja turvaline sotsiaalne keskkond*“ mille eesmärkideks on parandada tervishoiuteenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning suurendada sotsiaalset sidusust, 5-st seirenäitajast kaks (elanike tervislik seisund ja absoluutse vaesuse näitajad) liiguvad soovitud sihttaseme suunas, samas kui näitajad nagu tervena elatud aastad, oodatav eluiga ning tööhõivemäär vähenevad ning kaugenevad Eesti keskmisest.

Tegevussuuna 4, „*Tugevdada kodanikuühiskonda ja suurendada seotust ülejäänud Eestiga*“, mille eesmärkideks on suurenenud kodanikuaktiivsus, eesti keele positsiooni tugevnemine, kvaliteetsete meediaväljaannete väljaandmise jätkumine maakonnas, riigiteenistujate ja ametnike sideme tugevdamine maakonnaga ning maakonna avatuse suurendamine uutele tulijatele kahest seirenäitajast üks - eesti keele kasutust käsitlev näitaja on liikunud soovitud suunas. Vabatahtlikus tegevuses osalemise arengut ei ole olnud võimalik seireandmete puudumise tõttu hinnata. Vabatahtlikus tegevuses osalemise uuring toimub iga nelja aasta järel, järgmine uuring viiakse läbi 2018. aastal.

Tegevussuuna 5, „*Suurendada piirkonna turvalisust ja tagada paremini riigi julgeolek*“, mille eesmärkideks on siseturvalisuse asutuste mehitamine nõuetekohase personaliga olukorrale vastaval arvul, siseturvalisuse asutuste kindlustamine ajakohaste töötingimuste ja tehnikaga ning siseturvalisuse asutuste toimiv koostöö teiste asutuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikega, seirenäitajatel põhinevat arengut on raske seireandmete osalise puudumise või ebaregulaarsusest ja muutuvast meetodikast tulenevalt hinnata. Neljast näitajast üks – registreeritud kuritegevuse taseme languse kiirus võrreldes Eesti keskmisega on liikunud soovitud sihttaseme poole, kuid 2015. aasta andmete võrdlusel varasemaga tuleb arvestada, et kuritegude arvu vähenemist 2015. aastal mõjutas mõnevõrra ka karistusseadustiku muutmine, millega suurenes varavastaste väärtegude ja kuritegude piir 64 eurolt 200 eurole. Seetõttu kvalifitseeritakse varasemast rohkem väikese kahjuga vargusi ja teisi varavastaseid süütegusid nüüd väärteona, mistõttu ei ole alates 2015. aastast andmed varasemate aastatega täielikult võrreldavad. Registreeritud kuritegevuse arv 2016. aastal on kasvanud ning seega liigub soovitudle vastupidises suunas. Turvatunne oma elurajoonis liikumisel on samuti oluliselt madalam kui Eestis keskmiselt

Seoses maakonna piiride muutusega ei ole võimalik 2016. aastaga võrrelda abipolitseinike arvu ning vabatahtlike päästjate arvu. (PPA kasutab mõõdikuna abipolitseinike arvu elaniku kohta, mis näitab

2016. aastaga võrdluses positiivset muutust, kuid on samas mõjutatud ka elanikkonna vähenemisest). Suurenenud on Kaitseliidu Alutaguse maleva liikmeskond. Elukoha turvalisuse ning ohutunde seirenäitajate andmed ei ole olnud saadavad või võrreldavad. Vajalik on seada regulaarse kättesaadavusega võrreldavad seirenäitajad.

Ministeeriumite ja partnerite poolt on välja toodud paljude projektide Eesti ülene mõõde, mistõttu puudutavad need seega ka Ida-Virumaa tegevuskavas välja toodud ülesandeid. Ka rahastust on taotletud tihti tervikprojektidele, mitte vaid Ida-Viru piirkonnale suunatud arendustele. Seega ei ole iga tegevuskava punkti osas võimalik eraldi välja tuua Ida-Virumaad puudutavate tegevuste kogumaksumust ega ka tegevustele kasutatud vahendeid. Tuleb arvestada, et Ida-Virumaale tehtud investeeringutega samalaadseid investeeringuid kavandatakse suures osas samadel alustel üleriigiliselt.

Valitsuskabineti 21.07.2016 istungi protokollilises otsuses, millega kinnitati arengudokumentide 2015. aasta seirearuanded, tehti ettepanek ministeeriumitel otsida Kagu-Eesti ja Ida-Virumaa tegevuskavade tulemuslikumaks elluviimiseks täiendavaid võimalusi piirkondadesse töökohtade loomiseks ja mõlema piirkonna projektide eelistamiseks üleriigilistest toetusmeetmetest rahastamisel. Seireprotsessis osalenud ministeeriumite tagasisidest järeldub, et Ida-Virumaa projektide rahastamisel piirkondliku eelise loomise võimalust ei ole valdavalt kasutatud.

Haridus- ja Teadusministeerium ei ole pidanud põhjendatuks kõnealuste piirkondade osas erandeid luua, kuna haridusvaldkonnas on antud piirkondade taotlejad olnud väga konkurentsivõimelised ja edukad. Samas on HTMil meetmeid, mis on suunatud just kõnealustele piirkondadele, näiteks Ida-Virumaal asuvate õppeasutuste õppuritele sõidu- ja majutustoetuspraktika sooritamiseks, õpetajate 30%-line palgalisa. Maaeluministeerium ei ole oma valitsemisala programmides üksnes Ida-Virumaal rakendatavaid meetmeid, eelistusi võrreldes teiste piirkondadega, täiendavaid rahastamisi jms. kavandanud. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium üldjuhul ettevõtluse kasvustrateegia meetmete raames piirkonda välistavaks või eelistavaks kriteeriumiks ei pea, kuid on asunud Ida-Viru maakonna kontekstis eriläheneda analüüsima. Mõnevõrra soodsamad toetustingimused riiklikult toetatud üürielaruprogrammis ning korterelarumute toetusmeetmes ei ole soovitud tulemust toonud. 2017. aastal Ida-Virumaa omavalitsused riiklikult toetatud üürielaruprogrammist toetust ei taotlenud. Kortterelarumute rekonstrueerimise toetusmeetmetel Ida-Virumaa korteriühistud erinevatel põhjustel (kinnisvara vähenenud tagatisväärtus, võlglaste suurem osakaal) praktiliselt kasutanud ei ole, hoolimata Ida-Virumaa taotlejatele kohalduvast suuremast toetuse määrast (toetuse, osakaal üldiselt on 25% või 40%, Ida-Viru maakonnas vastavalt 35% või 50%). KeM on asunud looma kriteeriume, et hindamisel eelistada Ida-Virumaa projekte atmosfääriõhu kaitse programmis, ringmajanduse programmis ja veemajanduse programmis.

Riigipalgaliste töökohtade pealinnast välja viimise algatuse raames on eesmärgiks seatud Ida-Virumaale viia 255 töökohta. 2018 veebruari seisuga on sellest täidetud 32% (81 töökohta).

Seosed Ida-Virumaa programmiga

Ida-Virumaa tegevuskava mõjusama elluviimisega haakuvalt on Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis aastateks 2016-2019 seatud riigihalduse ministrile ülesandeks töötada välja Ida-Virumaa programm, mis sisaldab vajalikke investeeringuid infrastruktuuri ja inimeste elukvaliteedi parandamisse.

Valitsuskabineti 08.02.2018 nõupidamise protokollilise otsusega on otsustatud kiita heaks Ida-Virumaa programmi tegevuste rakendamine hiljemalt 2018. aasta II poolaastast.

Tulenevalt eelarve läbirääkimiste tulemusena kavandatust oluliselt väiksemast eelarvest ning läbiviidud kohtumistest Ida-Virumaa programmi väljatöötamise töögruppi kuuluvate organisatsioonide esindajatega tehti ettepanek käivitada aastatel 2018/2019 järgmised tegevused:

- Toetusmeede tööstusettevõtete investeringutele (avatud taotlemine)
- Ettevõtjate arengu, ekspordialane ning uute tehnoloogiate kasutuselevõtuga seotud nõustamine ja koolitus (sh. keeleõpe)
- Viru Filmifondi riiklik kaastrahastamine
- Üle-eestilise ulatusega spordi- ja kultuuriürituste käivitamine ja arendamine (avatud taotlemine)
- Äri- ja startup-inkubaatorite tegevuse toetamine (avatud taotlemine)
- Tühjenevate korterelamute probleemistiku toetusmeede (avatud taotlemine)
- Maakonna arengustrateegia oluliste tegevuste ja investeringute elluviimine

Jätta 2018/2019 perioodil rakendamata ning kaaluda nende käivitamise võimalusi edaspidi:

- KOV ettevõtlustoetuste võimendamine
- Noore spetsialisti sisseelamistoetuse kaastrahastamine

Põhjuseks programmi kogueelarve vähenemine ning partnerite vähene valmisolek tegevuste käivitamiseks 2018-2019.a (kogutud tagasisidest lähtuvalt).

Ida-Virumaa Programmi eeldatav rahastamiskava

Rahastamisallikad	2018	2019	2020	2021	2022
Riigieelarve	3 800 000 €	2 800 000 €	2 800 000 €	2 800 000 €	2 800 000 €
Euroopa Regionaalarengu Fond	0 €	1 150 000 €	1 150 000 €	1 150 000 €	1 150 000 €
Omandireformi reservfond (ORF) ⁴	0 €	1 000 000 €	1 000 000 €	1 000 000 €	1 000 000 €
KOKKU	3 800 000 €	4 950 000 €	4 950 000 €	4 950 000 €	4 950 000 €

Lisaks Ida-Viru programmi elluviimisele on oluline jätkata muude Ida-Virumaa tegevuskavas kavandatud tegevustega ning otsida täiendavaid võimalusi Ida-Virumaale soodsamate eritingimuste loomiseks üleriigiliste toetusprogrammide sees.

⁴ Eeldab seaduse muudatuse jõustumist

LISA 1 Ettepanekud tegevuskava ja rakendusplaani muudatusteks

Esitaja	Märkus/ettepanek	Senine tekst	Arvestamine/seisukoht (ettepanek)
SiM	Ettepanek RaMile, viia tegevuskava ülesande (5.2.3) sõnastus vastavusse kehtiva VVTP punktiga, mis puudutab Sisekaitseakadeemia Narva Kolledži rajamist. Praktikabaasi punkt lugeda täidetuks. „Ida-Virumaale rajatakse Sisekaitseakadeemia Narva Kolledž, ühiselamu Narva, milles osalevad ka Politsei- ja Piirivalveamet ja Narva Kolledž“	5.2.3 Ida-Virumaale rajatakse Sisekaitseakadeemia praktikabaas, sealhulgas ühiselamu Narva, milles osalevad ka Politsei- ja Piirivalveamet ja Narva Kolledž	Arvestada
SiM	Ettepanek RaMil lugeda ülesanne täidetuks. Teeme ettepaneku lisada täiendav ülesanne "Kiirreageerimisvõimekuse suurendamine Ida prefektuuris 25-liikmelise üksuse võrra"	5.1.1 Komplekteeritakse Ida prefektuuri piirivalve eriüksus (operatiivteenistus)	Arvestada
RaM	Täiendada Ida-Virumaa tegevuskava rakendusplaani Ida-Virumaa programmiga kavandatavate tegevuste osas.	Tegevus puudus	Arvestada

LISA 2 Ida-Virumaa tegevuskava rakendusplaani tegevuste elluviimise detailne ülevaade 2017. aastal

Lisatud tabelina